

REGLUR

um sanngirnibætur.

1. gr.

Ríkissjóður greiðir sanngirnibætur á grundvelli laga nr. 47/2010 til þeirra sem voru vistaðir sem börn á vist- eða meðferðarheimilum sem falla undir gildissvið laga nr. 26/2007 og urðu fyrir varanlegum skaða af illri meðferð eða ofbeldi meðan á dvölinni stóð.

Þau heimili sem falla undir gildissvið laga nr. 26/2007 eru:

- a) vistheimilið Breiðavík,
- b) Heyrnleysingjaskólinn,
- c) vistheimilið Kumbaravogur,
- d) skólaheimilið Bjarg,
- e) vistheimilið Reykjahlíð,
- f) vistheimilið Silungapollur,
- g) heimavistarskólinn Jaðar,
- h) Upptökuheimili ríkisins,
- i) Unglingaheimili ríkisins.

2. gr.

Sýslumaðurinn á Siglufirði fer með þau verkefni sem sýslumanni eru falin í lögum nr. 47/2010. Sýslumaður gefur út innköllun krafna. Sýslumanni er heimilt að gefa út innköllun krafna vegna eins eða fleiri heimila í einu.

3. gr.

Með innköllun skorar sýslumaður á alla þá sem hafa verið vistmenn á viðkomandi heimili á þeim tíma sem könnun nefndar skv. lögum nr. 26/2007 náði yfir og telja sig eiga rétt til bóta að gefa sig fram og lýsa kröfum sínum.

4. gr.

Innköllun krafna skal birt tvívegis í Lögbirtingablaði en auk þess er sýslumanni heimilt að birta innköllun í útbreiddu dagblaði og á vefsíðu fjölmiðla ef hann telur það æskilegt. Á milli birtinga skulu líða hið minnsta 14 dagar. Í auglýsingum skal koma fram að allar kröfur skuli berast sýslumanninum á Siglufirði innan þriggja mánaða frá birtingu síðari innköllunar í Lögbirtingablaðinu.

5. gr.

Sýslumaður lætur í té sérstakt eyðublað sem bótakröfu skal skilað á. Á eyðublaðinu skal umsækjandi um greiðslu bóta gera grein fyrir nafni sínu og kennitölu, gefa upplýsingar um hvar hann var vistaður og á hvaða tíma, hvaða bótakröfu hann gerir og í hverju ill meðferð eða ofbeldi gegn honum var fólgin. Skal umsækjandi gera grein fyrir persónulegum högum sínum fyrir og eftir vistun til nánari skýringar á afleiðingum misgjörða. Heimilt er að skila sérstakri greinargerð á öðru blaði óski umsækjandi þess. Á eyðublaðinu skal umsækjanda unnt að veita sýslumanni heimild til aðgangs að þeim gögnum sem kunna að vera til staðar hjá nefnd skv. lögum nr. 26/2007, þar með töldum hljóðupptökum og endurriti af skýrslum sem og heimild til að afla annarra gagna sem kunna að vera til staðar hjá sveitarstjórnunum og varða dvöl hans á vistheimili og afskipti barnaverndar-yfirvalda af málum hans. Veiti umsækjandi sýslumanni ekki þessar heimildir fær sýslumaður ekki aðgang að gögnunum. Sýslumanni er þó heimilt án sérstakrar heimildar að leita staðfestingar hjá nefnd skv. lögum nr. 26/2007 um að viðkomandi hafi dvalið á vistheimili á þeim tíma sem tilgreindur hefur verið á umsóknareyðublaði.

Umsækjandi getur að eigin frumkvæði lagt fram þau gögn sem hann kys og sýslumaður metur að geti skipt máli. Getur sýslumaður hafnað móttöku gagna sem hann telur óþörf við meðferð málsins. Skal eyðublaðið undirritað með eigin hendi umsækjanda.

6. gr.

Að loknum kröfulýsingarfresti skv. 4. gr. yfirfer sýslumaður þær kröfur sem borist hafa og þau gögn sem fyrir hendi eru. Sýslumanni er ekki skylt að taka skýrslu af þeim sem kröfu gerir, en honum er það heimilt ef hann telur það varpa ljósi á málið og umsækjandi um greiðslu bóta samþykkir að veita skýrsluna. Skýrslu má gefa símleiðis ef slíkt þykir henta.

7. gr.

Hafi umsækjandi um greiðslu bóta verið vistaður á fleiri en einni af þeim stofnunum sem taldar eru upp í 1. gr. skal hann lýsa kröfum sínum vegna hverrar dvalar fyrir sig og þá er heimilt að ákveða bætur til bráðabirgða vegna hverrar dvalar og taka þá ákvörðun til endurskoðunar jafnóðum og fleiri innkallanir sýslumanns sbr. 4. gr. liggja fyrir.

8. gr.

Sýslumaður tekur afstöðu til fyrirliggjandi krafna fyrir hvert heimili á grundvelli þeirra gagna sem fyrir hendi eru. Telji sýslumaður líkur til þess að umsækjandi um greiðslu bóta hafi sætt ofbeldi eða illri meðferð meðan hann dvaldi á vistheimili og það hafi haft varanlegar afleiðingar fyrir hann, telst skilyrðum til greiðslu bóta fullnægt.

9. gr.

Við ákvörðun um fjárhæð bóta skal sýslumaður eftir því sem unnt er taka mið af almennri réttarframkvæmd í skaðabótamálum og dómafordæmum í málum sem geta á einn eða annan hátt talist sambærileg. Bætur skulu taka mið af:

- a) alvarleika misgjörða, eins og til dæmis hvort um hafi verið að ræða gróft líkamlegt eða kynferðislegt ofbeldi. Við mat á alvarleika skal hafa til hliðsjónar lengd vistunartíma og annarra atriða sem kunna að hafa gert dvölinu þungbæra;
- b) alvarleika afleiðinga ofbeldis eða illrar meðferðar fyrir vistmann. Afleiðingar skulu metnar eftir missi tækifæra í lífinu, tapi lífsgæða og andlegra afleiðinga misgjörðanna. Við mat á missi tækifæra og tapi lífsgæða skal meta menntun, þátttöku á vinnumarkaði, starfsval, tómstundir og aðra persónulega hagi.

Sýslumaður skal meta vistmanni miskastig sem mest geta orðið 100. Skulu miskastigin metin annars vegar eftir alvarleika misgjörða og hins vegar eftir alvarleika afleiðinga misgjörðanna. Mest geta miskastigin orðið 25 af hundraði vegna alvarleika misgjörða og 75 af hundraði vegna afleiðinga misgjörðanna. Fyrir fullan 100 stiga miska samkvæmt mati þessu skal greiða vistmanni hámarksbætur eins og þær eru á hverjum tíma sbr. 4. gr. laga nr. 47/2010. Ekki eru greiddar bætur vegna fjártjóns.

10. gr.

Telji sýslumaður skilyrði til greiðslu bóta uppfyllt skal hann gera umsækjanda um greiðslu bóta skriflegt og bindandi sáttaboð. Sýslumanni er óskylt að rökstyðja sáttaboðið. Telji sýslumaður skilyrði til greiðslu bóta ekki uppfyllt skal hann synja kröfunni skriflega og rökstyðja þá ákvörðun sína. Skulu sáttaboð og synjun krafna er varða tiltekið heimili sendar öllum er lýst hafa kröfu vegna dvalar á því heimili samtímis. Sáttaboð og synjun krafna skulu sendar umsækjanda í ábyrgðarpósti eða með öðrum sannanlegum og viðurkenndum hætti.

11. gr.

Umsækjandi skal taka afstöðu til sáttaboðs innan 30 daga frá móttöku þess. Verði sáttaboði ekki tekið innan þess frests, telst því hafa verið hafnað. Taki vistmaður boðinu áritar hann það með nafni sínu í viðurvist tveggja votta eða tengiliðs og sendir það sýslumanni eða tengilið. Taki hann sáttaboði telst hann hafa afsalað sér frekari bótum vegna málsins.

12. gr.

Hafni vistmaður sáttaboði sýslumanns eða hafi sýslumaður synjað kröfu hans um bætur, getur hann innan þriggja mánaða frá dagsetningu bréfs sýslumanns um sáttaboð eða synjun kröfu um

bætur lagt mál sitt fyrir úrskurðarnefnd um sanngirnibætur. Berist úrskurðarnefndinni ekki erindi innan þess frests telst niðurstaða sýslumanns endanleg niðurstaða málsins.

13. gr.

Í erindi til úrskurðarnefndarinnar skal greina helstu rök fyrir því að niðurstöðu sýslumanns verði ekki unað og ennfremur færa rök fyrir því að umsækjandi um greiðslu bóta eigi ríkari rétt en niðurstaða sýslumanns ber vott um. Getur nefndin kallað umsækjanda til viðtals eða aðra sem varpað geta skýru ljósi á málið. Nefndin getur leitað eftir rökstuðningi sýslumanns fyrir afstöðu hans. Ber sýslumanni þá að veita slíkan rökstuðning.

Úrskurðarnefndin hefur aðgang að öllum þeim gögnum sem nefnd samkvæmt lögum nr. 26/2007 hefur aflað og varða þann sem leitað hefur til hennar, án sérstakrar heimildar hans. Á þetta við um skjalfest gögn, afrit af hljóðupptökum og önnur gögn sem máli kunna að skipta. Telji úrskurðarnefndin þörf á að afla annarra gagna er varpað geta ljósi á málið og eru í vörslu opinberra aðila skal hún afla heimildar umsækjanda.

Ef umsækjandi um greiðslu bóta telur að skýrsla sem hann hefur gefið á öðru stigi málsins sé ófullnægjandi, getur hann óskað eftir því að gefa aðra skýrslu fyrir úrskurðarnefndinni, eða skila til hennar greinargerð þar sem helstu atriði málsins koma fram.

14. gr.

Úrskurðarnefndinni er heimilt með samþykki umsækjanda um greiðslu bóta að óska þess að læknir leggi mat á heilsufar hans ef telja má að það skipti máli við úrlausn nefndarinnar. Skal kostnaður sem hlýst af því greiddur úr ríkissjóði.

15. gr.

Úrskurðarnefndin metur sjálfstætt þau gögn sem hún hefur aflað og fyrir hana hafa verið lögð og tekur ákvörðun á grundvelli þeirra. Skal nefndin við úrlausn máls hafa til hliðsjónar réttarframkvæmd við ákvörðun skaðabóta og dómafordæmi. Skal nefndin hraða úrlausn hvers máls eins og auðið er. Að lokinni yfirferð kveður nefndin upp skriflegan rökstuddan úrskurð. Skal niðurstaða nefndarinnar send umsækjanda í ábyrgðarpósti eða með öðrum viðurkenndum hætti.

16. gr.

Hafi umsækjandi leitað aðstoðar lögmanns við framlagningu bótakröfu sinnar fyrir úrskurðarnefndinni, er henni heimilt samhliða ákvörðun um bætur, að ákveða greiðslu kostnaðar sem af því hefur hlotist, enda liggi fyrir sundurlíðuð og réttmæt tímaskýrsla lögmannsins. Ekki skal þó greiða hærri kostnað vegna þessa en kr. 160.000.

17. gr.

Gjalddagi bóta er fyrsta dag næsta mánaðar eftir að sýslumanni berst skriflegt samþykki viðtakanda bótanna um að sáttaboði hafi verið tekið eða úrskurður úrskurðarnefndarinnar er kveðinn upp. Bætur allt að 2 millj. kr. skal greiða út í einu lagi. Bætur umfram 2 millj. kr. og allt að 4 millj. kr. skal greiða út 18 mánuðum eftir fyrstu greiðslu. Bætur umfram 4 millj. kr. og allt að hámarksbótum skal greiða út 36 mánuðum eftir fyrstu greiðslu.

Bótafjárhæð skal bundin vísitölu neysluverðs frá því að hún er ákveðin í sáttaboði skv. 6. gr. eða úrskurði skv. 9. gr. Ekki verða greiddir vextir á bætur.

Aðrar greiðslur sem umsækjandi um greiðslu bóta nýtur s.s. á grundvelli almannatrygginga eða úr lífeyrissjóðum hafa ekki áhrif á sáttaboð sýslumanns eða ákvörðun úrskurðarnefndar um bótafjárhæð.

18. gr.

Ekki er heimilt að framselja kröfu á grundvelli laga nr. 47/2010, nema hún sé viðurkennd og fjárhæð hennar ákvörðuð af úrskurðarnefnd.

Bætur eru undanþegnar aðför og fer með þær samkvæmt 46. gr. laga um aðför.

Óheimilt er að skuldajafna kröfum ríkisins, sveitarfélaga eða stofnana þeirra á móti bótagreiðslum. Bætur teljast ekki til skattskyldra tekna og fer með þær samkvæmt 2. tl. 28. gr. laga um tekjuskatt.

19. gr.

Krafa um bætur sem lýst hefur verið erfist í samræmi við erfðalög.

Hafi fyrrum vistmaður á þeim heimilum sem talin eru upp í 1. gr. andast áður en honum var unnt að lýsa kröfu um bætur, erfist krafan til eftirlifandi barna sem geta hvert um sig eða sameiginlega fylgt henni eftir. Komi fram krafa frá einu eða fleiri af börnum fyrrum vistmanns og kunnugt er að hann hafi átt önnur börn sem eru á lífi, skal sýslumaður tilkynna öðrum eftirlifandi börnum hans með viðurkenndum hætti að krafan hafi komið fram og veita 14 daga frest til athugasemda. Eftirlifandi börn vistmanns geta veitt einu þeirra umboð til að fara með bótakröfuna.

Ef framsetning kröfu er ágreiningslaus á milli barna skal sýslumaður gera þeim sameiginlegt sáttaboð. Rísi ágreiningur milli barna vistmanns um framsetningu kröfunnar skal sýslumaður senda þeim öllum sáttaboð, þar sem boði um bætur er skipt hlutfallslega eftir fjölda barna. Verði sáttaboði til eins eða fleiri barna vísað til úrskurðarnefndar, úrskurðar nefndin bætur hlutfallslega eftir fjölda barna.

20. gr.

Reglur þessar sem settar eru með heimild í 4. mgr. 12. gr. laga nr. 47/2010 öðlast þegar gildi.

Innanríkisráðuneytinu, 21. mars 2011.

Ögmundur Jónasson.

Ragnhildur Hjaltadóttir.